GBB Nieuwsbrief - juli 2018 Nr.65 *Bekijk deze email in uw browser*

Groninger Bodem Beweging

Voorwoord van de voorzitter

Beste leden,

Kunnen jullie het nog een beetje volgen? Wij als bestuur zijn dringend aan vakantie toe. Rapporten, wetten en besluiten buitelen over elkaar heen. Er is geen tijd om alles zorgvuldig en in samenhang te bestuderen. En terwijl de beleidstrein doordendert, blijven de wanhopige brieven komen van bewoners in de problemen, met complexe schades, die tevergeefs een redelijk aanbod van de NAM verwachten. Hoe geloofwaardig is een beleid dat zijn blik afwendt van juist die moeilijke schadegevallen?

Over geloofwaardigheid gesproken: in maart en april waren geschapen verwachtingen bij bewoners van *onveilig* verklaarde huizen voor de minister *geen* voldoende argument om door te gaan met versterken. Hij zette de versterking van de batch 1588 *on hold*. Op 2 juli waren de geschapen verwachtingen bij *veilig* verklaarde huizen opeens *wel* voldoende argument voor Eric Wiebes om door te gaan met de versterking. Markant detail: Hans Alders stelde zijn functie ter beschikking omdat hij vond dat je die geschapen verwachtingen moest honoreren. Zijn vertrek was dus niet nodig geweest.

De minister jokt tijdens het Kamerdebat: hij spreekt voortdurend over gezamenlijke plannen van de regio en hemzelf. Wij horen van gedeputeerden, sommige burgemeesters, het Gasberaad en *last but not least* de GBB zelf dat zij zich op dit punt niet aangesproken voelen.
Ook het eerdere besluit om de batch 1588 te stoppen nam hij geheel alleen, en tot grote boosheid van de regio.

De minister jokt ook tegen de GBB en het Gasberaad: hij deed de belofte dat hij het advies van de Mijnraad samen met de maatschappelijke organisaties zou bespreken, alvorens er besluiten zouden worden genomen. Toen puntje bij paaltje kwam, werden GBB en Gasberaad op 2 juli afgevoerd naar een achterafzaaltje om te wachten op het besluit van de minister.

De minister baseert zijn beleid op computermodellen. Dat gebeurt natuurlijk vaker bij beleid maar deze modellen zijn gemaakt door de NAM en de uitkomsten van de modellen zijn nog nauwelijks getoetst aan de praktijk. We moeten de lijst van onveilige huizen die uit het model rolt, dan ook zien als inschattingen. Echter, de NCG heeft de lijst enkele maanden geleden al getoetst en kwam tot de conclusie dat de lijst onzorgvuldig en onvolledig is. Hiervan was het SodM niet op de hoogte.

Een groot deel van de onveilig of veilig verklaarde huizen is nog niet eens geïnspecteerd.
De computermodellen kunnen kennelijk rekenen zonder de conditie van elk huis te kennen.
Ongeloofwaardig.

Verder is het onduidelijk op basis van welke bevingsdreiging een huis onveilig wordt verklaard. Dit

rolt weer uit een ander computermodel met als belangrijkste input: de daling van de gaswinning. Jarenlang is er gezegd dat het moeilijk is de seismiciteit te voorspellen. Men keek dan maar naar gasvelden in het buitenland. Nu er plannen zijn de gaswinning fors te verminderen, weet men plotseling heel nauwkeurig te voorspellen hoeveel de bevingsdreiging daalt.
Ook ongeloofwaardig.

Vanwege alle onzekerheden eist de GBB daarom dat alle huizen in de kern én kennelijk kwetsbare huizen daar omheen zo snel mogelijk worden geïnspecteerd. Het opstellen van een lijst van onveilige woningen doe je niet op een bierviltje. Verder moeten de modellen van de NAM zo snel mogelijk worden getoetst door een onafhankelijk deskundig instituut.

Ik wens jullie, voor zover mogelijk, een prettige vakantie.

Jelle van der Knoop
Voorzitter Groninger Bodem Beweging

PS. Dit zomernummer is dubbeldik met veel uitleg. Misschien ontmoedigend om te lezen, maar ook een goede aanleiding om deze zomer alles eens rustig te overdenken.
Reageren? Mail naar contact@groninger-bodem-beweging.nl

Inhoud

Chronologie van juni, ondergronds en bovengronds: ***Lees meer***
Versterking: ***Lees meer***
Schade: ***Lees meer***
Gaswinning: ***Lees meer***
Leden-voor-leden bijeenkomst, 14 juni, Appingedam: ***Lees meer***
Op de agenda: ***Lees meer***
Colofon: ***Lees meer***

Chronologie van juni, ondergronds en bovengronds

Ondergronds was juni 2018 vrij rustig.
Er was één beving boven de 1.5, namelijk op 27 juni, bij Scharmer een beving van 1.6 op de schaal van Richter. Het aantal bevingen boven de 1.5 kwam over het eerste halfjaar uit op 11. Maar waar het ondergronds rustig was compenseerde de bovengrond met heel veel bewegingen.

Wat volgt is slechts een selectie.

7 juni

Debat in Tweede Kamer over de gaswinning en de bestuurlijke chaos. Ook over de omstreden stopzetting van de versterking van de 1588-batch.

Op de publieke tribune ruim 200 Groningers. De Groninger Bodem Beweging had bussen geregeld. Helaas ging iedereen teleurgesteld terug naar huis. De coalitiepartijen bleven Eric Wiebes trouw, en dus bleef het harteloze en onbegrijpelijke besluit om de versterking van de batch 1588 stil te leggen overeind.

Gênant zichtbaar werd is de macht van de partijpolitiek. Vier jaar lang hebben we het kabinet Rutte II gehad.
Rutte II bestond uit VVD en PvdA. De PvdA stemde braaf 4 jaar lang met Henk Kamp (VVD) mee.
Nu is er Rutte III van VVD, CDA, CU en D'66. Nu zien we dat CDA, CU en D'66 als het erop aankomt Eric Wiebes (VVD) in zijn onbegrijpelijke besluit deemoedig steunden.
Het is onthutsend te moeten constateren dat partijdiscipline voor de Kamerleden belangrijker is dan het welzijn van de Groningers. De term volksvertegenwoordiger wordt ten onrechte gebruikt, coalitievertegenwoordiger is een betere benaming.

20 juni
De Groninger Bodem Beweging houdt haar Algemene Leden Vergadering in Loppersum. Heidi Disler is gekozen als nieuw bestuurslid. Het volledige verslag komt in een volgende nieuwsbrief.

21 juni
'We zijn niet gek, we worden gek gemaakt!'
De Tweede Kamer houdt een hoorzitting over de mentale versterking.
Zie hier de inbreng van de GBB: http://www.groninger-bodem-beweging.nl/942-hoorzitting-rondetafelgesprek-mentale-versterking-van-groningen
Het onderzoek van Gronings Perspectief toont duidelijk de negatieve gevolgen van de gaswinningsproblematiek op de gezondheid. Onderzoeker Tom Postmes licht de resultaten van het onderzoek toe. Zie ook: https://www.groningsperspectief.nl/persbericht-aardbevingsschade-enorme-impact-op-gezondheid-en-gevoel-veiligheid/

Actievoerders van de GBB zijn aanwezig in 'dwangbuizen' om de situatie in Groningen kracht bij te zetten.

Dezelfde avond is de GBB aanwezig in de live-talkshow na de voorstelling van De Verleiders, een toneelgezelschap dat het stuk 'Stem Kwijt' speelt in de Stadsschouwburg in Utrecht.
De voorstelling gaat voor een belangrijk deel over de aardbevingen in Groningen. De Groninger Marcel Hensema is een van de spelers.

21 juni, Vertrouwen komt te voet en gaat te paard
Op dezelfde dag komt Eric Wiebes met de dienstauto naar Groningen om de lucht te klaren bij de provinciale en gemeentelijke bestuurders. Na het besluit over stopzetting van batch 1588 waren deze immers boos weggelopen.
Hij benadrukt dat het aan de regio is, aan Groningen zelf, om de toekomst te bepalen. Dat klinkt erg gratuit, van een minister die eigenhandig de stekker uit de batch 1588 trok, tegen de zin van de regio.

25 juni, Akkoord op hoofdlijnen met Shell en ExxonMobil
Eric Wiebes sluit Akkoord met Shell en ExxonMobil.
Zie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/06/25/kamerbrief-akkoord-op-hoofdlijnen-met-shell-en-exxonmobil

Het is een Akkoord op hoofdlijnen. Het Akkoord wordt met veel trots door de minister gepresenteerd want Shell en ExxonMobil zien af van een claim ondanks de beëindiging van de gaswinning terwijl er nog voor € 70 miljard waarde aan gas in de bodem achterblijft. Verder levert NAM een bijdrage van € 500 miljoen voor het toekomstperspectief Groningen. Ook staan Shell en ExxonMobil ervoor garant dat NAM alle toekomstige schaden kan betalen.

Later blijkt dat die garanties echter nog niet in het akkoord staan: dat moet later uitgewerkt worden. Ook is de verdeling van baten en lasten tussen Staat en NAM aangepast. Vroeger kreeg de Staat ongeveer 90% van de baten en betaalde voor 64% aan de lasten mee, nu worden beide percentages 73%. Veel voordeliger voor de NAM.
Zo blijkt ook snel dat de voorgespiegelde bijdrage van de NAM geen € 500 miljoen is, maar slechts € 135 miljoen, namelijk 27%: de rest komt voor rekening van de Staat.

27 juni
Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) komt naar Groningen, om haar advies over de versterkingsoperatie te presenteren. Theodoor Kockelkoren, de inspecteur-generaal van het SodM, komt nadien op 29 juni meer gedetailleerde toelichting geven aan Gasberaad en Groninger Bodem Beweging in Stad en Stitswerd.

28 juni, Wetsvoorstel minimaliseren gaswinning Groningen
Bij dit debat in de Tweede Kamer op 28 juni komt, na veelvuldig vragen van Sandra Beckerman, de aap uit de mouw van de oliebaronnen te voorschijn. Schoorvoetend geeft Eric Wiebes toe dat de nieuwe verdeling van baten en lasten tussen Staat en NAM, die geldig is vanaf 1 januari 2018, ook geldt voor de "*oude schadegevallen*". Het is dan 00.18 uur in de nacht, en de leden van de vaste Kamercommissie staan geschokt voor de interruptiemicrofoon.

Minister Wiebes:
De betalingsdatum is maatgevend en de datum is 1-1-18.

De heer Jetten (D66):
Dat begrijp ik eigenlijk niet. De NAM heeft jarenlang getraineerd bij schadeafhandelingen. Wij als Kamer en ook deze minister hebben de NAM echt een aantal keren stevig moeten aanpakken om de oude schadegevallen eindelijk fatsoenlijk en ruimhartig af te handelen. Dat is dus jarenlang getraineerd. We zijn het nu in hoog tempo aan het afhandelen. Dat willen we allemaal voor 1 juli afgehandeld hebben. In de tussentijd is er een nieuw akkoord gesloten. En dan krijgt de NAM als cadeautje voor dat jarenlange traineren dat de Staat een groter deel van de kosten gaat betalen?

Het Wetsvoorstel minimaliseren gaswinning Groningen dat deze dag eigenlijk op de agenda staat houdt wijzigingen in van de Mijnwet en Gaswet, die er samen voor moeten zorgen dat de minister van EZK aan de NAM verplichtingen kan opleggen over de te jaarlijks te winnen hoeveelheid.
De minister stelt ieder jaar een "operationele strategie" vast, en de daarin vastgestelde productie gaat de NAM winnen. Niet meer, niet minder.
De eerste operationele strategie moet ingaan op 1 oktober 2018.
Zie: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34957-26.html

De wet heeft veel juridische consequenties, en het geheel is, mede door de samenhang met andere wetten en het zojuist gesloten Akkoord, ook voor de leden van de Tweede Kamer niet meer te overzien. Het debat wordt dan ook in de nacht van 28 juni nog niet afgerond.

2 juli
Het advies van de Mijnraad over de versterkingsoperatie komt uit. In Den Haag vindt overleg plaats tussen regio (provincie en gemeenten) en minister Eric Wiebes. Ook de maatschappelijke organisaties zijn welkom, maar blijken slechts als versiering te dienen (onder het motto "kijk hoe we iedereen betrekken") en mogen niet meepraten. De afgevaardigden van de Groninger Bodem Beweging en het Gasberaad worden met koffie, fris en een doos Marsen in een achterzaaltje aan de Bezuidenhoutseweg geparkeerd.

5 juli
Het laatste Kamerdebat voor het reces. Het debat gaat over de Versterkingsoperatie en schadeafhandeling in Groningen (*dus het advies van de Mijnraad en het besluit van de minister daarover*), en een "*restje*" Wetsvoorstel minimaliseren gaswinning Groningen.

Groningers gaan niet meer met de bus naar Den Haag, maar volgen het debat vanuit de Skylounge van de Euroburg. Ook dit debat eindigt ermee dat de coalitiepartijen de minister trouw blijven. Het wordt wel een latertje, er moeten nog wat stemmingen voor het reces afgewikkeld worden. Het debat eindigt 's nachts om 03.15 uur.

Versterking

Besluit over versterkingsoperatie

Op 2 juli kwam de Mijnraad met het langverwachte advies over het vervolg van de versterkingsoperatie. Onderliggend zijn rapporten van SodM, TNO, NEN, KNMI en van een groep hoogleraren.
Er waren twee redenen om de versterkingsoperatie te herzien, aldus de Mijnraad. Allereerst heeft minister Eric Wiebes, in zijn brief van 29 maart 2018, aangegeven de gaswinning in het Groningenveld te gaan stoppen. Het kabinet heeft hiervoor een "*basispad*" vastgesteld, met afnemende gaswinning. Bovendien is de NPR 9998 uit 2015 (*de "bouwnorm"*) nog gebaseerd op een winningsniveau van 50 miljard kuub. Dat is dus niet meer aan de orde. De nieuwe norm NPR 9998: 2017 is in groene versie beschikbaar, en dit najaar wordt NPR 9998: 2018 verwacht.

Zie hier het advies van de Mijnraad en onderliggende stukken:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/02/kamerbrief-over-mijnraadadvies-veiligheidsrisicos-en-versterkingsopgave-groningen
Minister Eric Wiebes heeft het advies van de Mijnraad overgenomen, zie:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/03/kamerbrief-over-adviezen-versterkingsopgave-groningen-en-vervolg

De versterking blijft hoognodig, zo blijkt. In het basispad zit voor volgend jaar namelijk nog geen echte verlaging van de winning. En bij gelijkblijvende winning neemt elk jaar de seismische dreiging verder toe – ook volgens de modellen van de NAM.
Daarmee gaat 2019 het gevaarlijkste jaar uit de geschiedenis van de Groningse gaswinning worden.

De jaren erna daalt de winning wel steeds in het basispad. Maar pas in 2022, als de stikstoffabriek in Zuidbroek in werking is, is de gaswinning gedaald tot onder de 12 miljard (*het aangegeven "veilige" niveau*).

Wat houdt het advies precies in?

Het is een ontzettend ingewikkeld verhaal. Toen Co Verdaas, de voorzitter van de Mijnraad, op 2 juli een persconferentie gaf, was er ook voor journalisten geen touw aan vast te knopen.
Ook Co Verdaas leek regelmatig in verwarring, vooral als het over aantallen ging.
Cijfers buitelden over elkaar heen, 1467, 1500, 1581, 1588, 1900, 2200, 3100, 5000, 7200.
Soms ging het over aantallen gebouwen, soms over aantallen adressen.
Bijvoorbeeld een blok woningen in Opwierde-Zuid, telt als 1 gebouw, maar telt als 8 adressen.
De Mijnraad praat in "*gebouwen*", maar de batches die de NCG hanteert, zijn gebaseerd op "*adressen*", bijvoorbeeld de batch 1588 bevat exact 1588 adressen.

Een poging om het advies uit te leggen:

Drie hoofdlijnen

Als eerste punt in het advies van de Mijnraad staat dat ongeveer 1500 gebouwen versterkt moeten worden. Dit aantal, en de gebouwen die het betreft, zijn de uitkomst van het NAM-model. De gebouwen staan kriskras in het gebied, dus niet alleen in het bekende pga> = 0,2 gebied, al staan daar wel de meeste (*zie het kaartje verderop in deze nieuwsbrief*)

Dit aantal van 1500 van de Mijnraad wijkt overigens af van de aanbeveling van het SodM. Het SodM hanteert namelijk een onzekerheidsmarge rondom de uitkomsten van het model van de NAM (*bijvoorbeeld omdat er bij een koude winter meer gewonnen wordt*), en komt dan op 7200 te versterken gebouwen. Daarvan zijn ongeveer 1900 meerdere jaren onveilig, 3100 voor een beperkte tijd en 2200 die na het jaar 2020 ook zonder versterking voldoen aan de

veiligheidsnorm. Samen 7200.
De Mijnraad hanteert geen onzekerheidsmarge, en onderscheidt 1500 gebouwen die niet aan de veiligheidsnormen zonder onzekerheidsmarge voldoen en 5700 die niet aan de veiligheidsnorm met onzekerheidsmarge voldoen. Samen ook 7200.
Versterk sowieso deze 1500 onveilige panden, aldus de Mijnraad, en verspil geen tijd en energie aan gebouwen die volgens de nieuwste inzichten voldoende veilig zijn.

Als tweede punt zegt de Mijnraad in haar advies dat daar waar al een versterkingsadvies is afgegeven dit in principe wordt uitgevoerd, maar dat de dialoog met de eigenaar moet worden gezocht. Waar met lichtere maatregelen dezelfde veiligheid kan worden bereikt heeft dat de voorkeur.

Als derde punt geeft de Mijnraad bovendien aan dat Groningen perspectief moet worden geboden. Dit werkt de Mijnraad niet verder uit, want dat hoort niet bij haar opdracht, maar ze onderstreept het belang ervan voor de toekomst van Groningen.

Wat betekent dit voor uw huis?

Dat is verschillend. Het hangt er onder meer van af of uw huis in een van de batches van de versterkingsoperatie zit. Weet u niet of u in een van de batches zit, en welke batch?
Eind april 2018 heeft de NCG de eigenaren brieven over de voortgang gestuurd. Uit het kenmerk is de batch afleidbaar:

batch	kenmerk	locatie
1467	NCG / 18079466	Loppersum, ´t Zandt, Overschild, e.a.
Heft in Eigen Hand	NCG / 18080857	verspreid
Eigen Initiatief	NCG / 18080924	verspreid
1588	NCG / 18079422	Appingedam, Overschild, Delfzijl, Ten Boer
1581	NCG / 18080382	Loppersum e.a.
Q3/Q4 2017 en Q1/Q2 2018	NCG / 18080708	verspreid

Belangrijke uitgangspunten

1. Voor iedereen geldt *altijd* dat het al dan niet versterken een keuze is van de eigenaar. De eigenaar heeft *altijd* het laatste woord.
   Er is maar één uitzondering op deze hoofdregel: bij een acuut onveilige situatie kan "*het bevoegd gezag*" (*dat is de burgemeester*) ingrijpen
2. Nu de dreiging gaat afnemen en er ook betere inzichten zijn in de effecten van versterkingsmaatregelen (*zo zegt de minister*) kan iedere eigenaar, ook degene die al een versterkingsadvies (*VA*) heeft, vragen aan de zaakbegeleider om het VA nog eens tegen het licht te laten houden. Misschien is naar de laatste inzichten het huis voldoende veilig, of kan dezelfde veiligheid bereikt worden met lichtere maatregelen. Dit kan vooral belangrijk zijn bij een ingrijpende en ongewenste versterkingsoperatie.

Wat betekent het advies per categorie?

a. Adressen die versterkt worden als onderdeel van schadeherstel (waar het dus begon met een schademelding). Hier verandert niets in het proces.
b. Adressen in de batch 1467, of: Heft in Eigen Hand, of: Eigen Initiatief
   Hier verandert in principe het lopende proces niet. Wel kan punt 2. hierboven soms een mogelijkheid zijn.
c. Adressen in de batch 1588
   Half juli komt een brief van de NCG met uitleg over het vervolg van het proces. Huizen waar al een versterkingsadvies is gedeeld met de eigenaar worden in principe volgens dat advies versterkt. Ook hier is punt 2. hierboven soms een mogelijkheid.
d. Adressen in de batch 1581
   In september krijgen de eigenaren een brief over het vervolg van het proces. Uitgangspunt is dat wanner het gebouw tot de 1500 behoort de versterking doorgaat. Als dat niet het geval is zal in dialoog met de eigenaar gekeken of en hoe versterking aan de orde is.
e. Adressen waar de inspectiefase gestart is in Q3/Q4 2017 en Q1/Q2 2018
   In ieder geval gaan de ingeplande inspecties gewoon door. Verder zal er in een brief in september nadere informatie over het vervolg volgen.
f. De 1500 van de Mijnraad
   Van de 1500 gebouwen die de Mijnraad heeft aangewezen bevindt een deel (500) zich in

de batches hierboven. De andere ongeveer 1000 panden zullen naar verwachting in september bericht ontvangen. Het betreft 1000 panden, maar het aantal adressen is groter.

Waar staan de 1500 gebouwen?

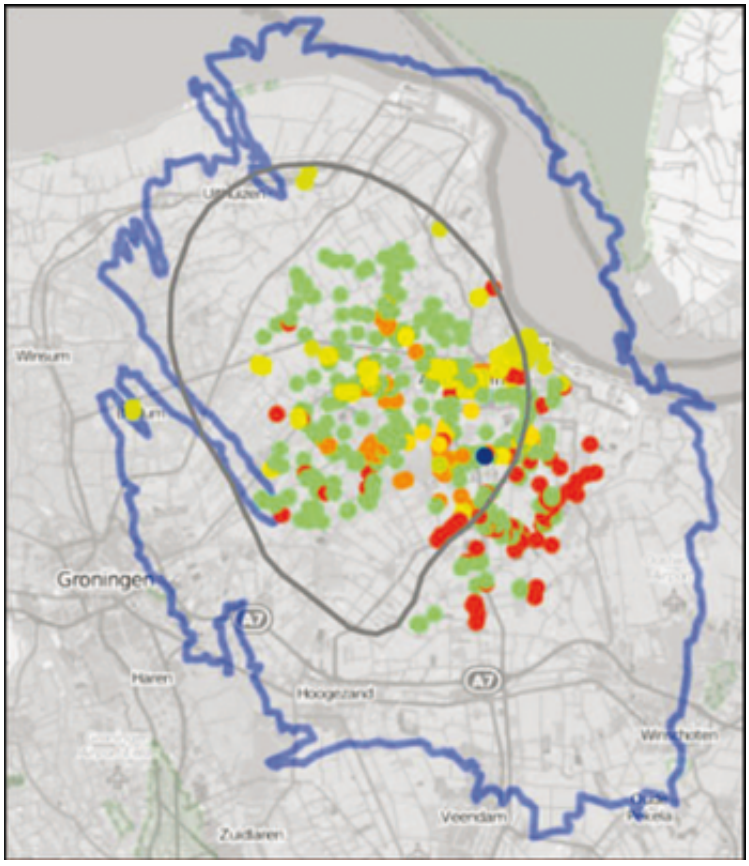

De kleuren zijn geen indicatie van het veiligheidsrisico, maar duiden op gebouwtypes.
Bron: SodM advies, plaatje afkomstig uit een (*niet openbare*) rapportage van de NAM uit juni 2018

Kanttekeningen bij de 1500 gebouwen

1. Elk model heeft inherente onzekerheden
De 1500 gebouwen komen rechtstreeks uit het NAM-model. Dat is overigens niet één model, maar een ´modellentrein´, met 8 geschakelde submodellen. Een zo´n submodel gaat bijvoorbeeld over de seismische dreiging, een ander over de grondbeweging (*Ground Motion Model*).
Uiteraard wordt gezegd dat het NAM-model wetenschappelijk gezien '*state of the art*' is, maar dat werd ook gezegd van het Witteveen+Bos onderzoek van het buitengebied….dus?
Concrete onzekerheden:
a. zoals algemeen bekend zijn de uitkomsten van elk model sterk afhankelijk van de ingevoerde parameters; deze zijn echter soms arbitrair en niet altijd transparant of wetenschappelijk beargumenteerd.
b. er zijn geen andere modellen gebruikt om de uitkomsten te toetsen
SodM heeft indirect wel rekening gehouden met deze onzekerheden (*door een onzekerheidsmarge te hanteren, P90*), maar de Mijnraad in haar uiteindelijke advies niet.
Inmiddels bouwt TNO wel de '*modellentrein*' na, maar deze was nog niet gereed toen het advies van de Mijnraad werd uitgebracht.

2. Het NAM-model is een causaliteitsmodel van de aansprakelijke partij
Het modelleert de gevolgen van de gaswinning, zowel voor schade als voor versterking. Voor beide is NAM ook de aansprakelijke partij. Dat betekent dat NAM er belang bij kan hebben dat de gevolgen kleiner dan realistisch is worden voorgesteld.

3. De 1500 gebouwen zijn niet gevalideerd door inspecties.
Inmiddels zijn ruim 9000 inspecties uitgevoerd, op adresniveau, in het gaswinningsgebied.
Een deel van deze 1500 gebouwen is daardoor toevallig al geïnspecteerd, bijvoorbeeld in het kader van batch 1467 of 1588. De uitkomsten van die rapporten zouden uitstekend gebruikt

kunnen worden om het model te valideren. Dat is niet gebeurd. Ook zouden inspectierapporten van vergelijkbare gebouwen die volgens het model (*net*) niet tot de 1500 horen als toets kunnen dienen. Ook dat is niet gebeurd.

4. Invloed van de NAM is groot
In dat kader is ook een andere kwestie relevant. De minister heeft regelmatig aangegeven dat de NAM geen invloed meer zal hebben. In de Tweede Kamer zei hij expliciet: "*De beoordeling van de te versterken woningen […] zal niet door de NAM gebeuren. De budgettaire beperkingen zullen niet van de NAM komen. De bepaling van de risico's zal niet van de NAM komen. Allemaal niet.*"

De werkelijkheid is dat de lijst met de 1500 gebouwen rechtstreeks van de NAM komt.

Uit via de NCG boven water gekomen correspondentie blijkt bovendien dat de NAM zich actief bemoeide met de adviezen van een van de adviseurs, in dit geval de NEN. In reactie daarop verdedigde Eric Wiebes de contacten van NEN en zijn andere adviseurs met de NAM in een brief aan de Tweede Kamer op 13 juli met dit stevige statement:

"*De Mijnraad en de betrokken kennisinstellingen zijn verantwoordelijk voor de adviezen. Zij zijn volledig vrij geweest hiertoe informatie op te vragen en hebben hun opvattingen in volledige onafhankelijkheid kunnen bepalen.*"

Zie echter bijvoorbeeld de e-mail van de NAM achter bijlage 1 waaruit een innige samenwerking blijkt "*Hierbij twee notities waarin wij nadenken over herbeoordelen 1588…*", "*SVP niet doorsturen*", "*Prima om over het weekend verder te praten*".
Zie https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/13/kamerbrief-met-beantwoording-vragen-over-het-feit-dat-de-nam-zich-tegen-de-afspraken-in-bemoeid-heeft-met-de-versterking-van-huizen-in-groningen

Interim Nationaal Coördinator Groningen
Herman Sietsma (1953) is per 28 juni als waarnemend NCG benoemd, als opvolger van Hans Alders. Hij is aangesteld voor een periode van vier tot zeven maanden, voor drie dagen per week. Herman Sietsma heeft een lange ambtelijke ervaring, die ooit begon in Adorp, en onder meer de directie van het ambtelijk apparaat van de provincie Utrecht omvatte.
Hij heeft nu de dagelijkse leiding bij de organisatie van de NCG, en hij gaat de overgang voorbereiden naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie - zonder nog enige rol van de NAM bij de versterking.
Zolang dat laatste nog niet wettelijk is geregeld blijven de ooit door de NCG met de NAM afgesproken "*Kaders uitvoering versterking*" gelden, waardoor de NAM een sterke greep houdt op wat en hoe er versterkt wordt.

Oproep Ombudsman en Kinderombudsman
Eerder hebben de Ombudsman en de Kinderombudsman hun zorg uitgesproken over de gevolgen van de gaswinning. Om daar vervolg aan te geven komen de Nationale ombudsman en Kinderombudsman in oktober weer naar Groningen. Met bewoners van de wijk Opwierde-Zuid wil de Ombudsman het hebben over de vraag wat de overheid kan doen om de versterkingsoperatie voor burgers zo goed mogelijk te laten verlopen.

De Kinderombudsman gaat met kinderen en jongeren in gesprek over de versterking en wat dit voor hen betekent. De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman zullen de opbrengst van al deze gesprekken onder de aandacht brengen van minister Eric Wiebes van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en andere betrokken overheidsinstanties.

Groningers die iets kwijt willen over de gevolgen van de versterking voor hen, of over wat er goed of fout ging, kunnen dit aan de ombudsman laten weten via **0800- 33 55 555** (*gratis*) of via www.nationaleombudsman.nl.

Kinderen en jongeren met signalen en verhalen kunnen contact opnemen met de Kinderombudsman **0800 – 876 54 32** (*gratis*) of via www.dekinderombudsman.nl.
Ook volwassenen met signalen die betrekking hebben op kinderen en jongeren kunnen terecht bij de Kinderombudsman.

Zie voor het volledige nieuwsbericht van 13 juli:
https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/2018/nationale-ombudsman-en-kinderombudsman-

leren-van-versterkingsoperatie-groningen

Schade

TCMG
Sinds 19 maart 2018 handelt de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) de schademeldingen af. Ze is begonnen met een erg grote werkvoorraad, namelijk alle schademeldingen die het CVW heeft overgedragen, van na 31 maart 2017, 12.00 uur. Dat waren 13.472 meldingen. Inmiddels zijn er nog 3.009 schademeldingen bijgekomen (stand per 13 juli).
De TCMG moest eerst een nieuwe organisatie opbouwen. Met name het vinden van voldoende gekwalificeerde en onpartijdige schade-experts bleek moeilijk.
Op 12 juli is een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart.
Inmiddels komt de schadeafhandeling “op gang”. Er zijn 971 inspecties uitgevoerd, en de eerste 72 besluiten zijn uitgegaan. De voortgang is te volgen via: https://schadedoormijnbouw.nl/cijfers

”*Oude gevallen*” NAM
Iedereen met een openstaande schademelding van voor 31 maart 2017, 12.00 uur, heeft inmiddels een aanbod van de NAM ontvangen.
Zie www.nam.nl/6000/. Leidend zijn de zogenaamde Spelregels. Die staan daar ook. De termijn om de zaak bij afwijzing van het aanbod aan te melden bij de Arbiter Bodembeweging is verlengd tot 1 september (*voor aanbiedingen boven € 25.000 hoeft dat niet, die gaan bij niet-acceptatie automatisch naar de Arbiter Bodembeweging*).

NAM heeft een derde voortgangsrapportage opgemaakt. Ook die staat op de site.
De laatste van de 6.199 brieven met een aanbod zijn op 23 juni verstuurd.
Per 11 juli hebben 4.761 het aanbod geaccepteerd, 628 hebben het afgewezen, en van 810 heeft de NAM nog geen reactie terug ontvangen.

In de vorige nieuwsbrief vroegen we om reacties op het aanbod van de NAM. Tientallen reacties kwamen binnen. Daaruit komt het beeld naar voren dat wanneer het ging om relatief eenvoudige schades het aanbod vaak heel redelijk was, maar bij meer gecompliceerde en grotere schades was hiervan regelmatig totaal geen sprake. Op 19 juni hebben we de tussenbalans opgemaakt

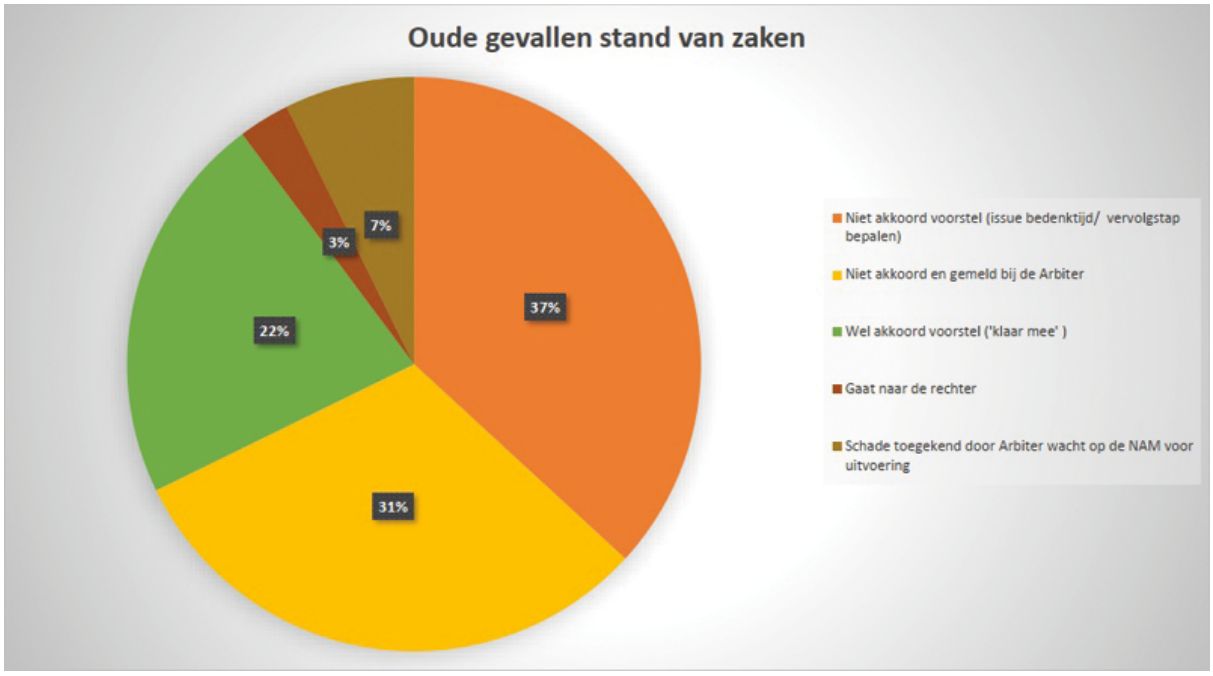

Toelichting op de grafiek ‘Uitkomsten 68 oude schade afhandelingen’.
Op de oproep van het bestuur van het GBB aan haar leden om aan te geven hoe de afhandeling van ‘oude gevallen’ verloopt, zijn 95 schriftelijke reacties binnen gekomen.

Van deze reacties waren 15 algemeen van aard, waarin mensen hun boosheid en onbegrip aangaven over het doorlopen proces. Zij kwamen met voorbeelden hoe er met twee maten wordt gemeten bij de beoordeling van identieke schades en hoe inspecties en (her-)keuringen elkaar opvolgen maar niet leiden tot een eenduidig overzicht met een aanbod dat overeenkomt met de gemeten schades. Deze reacties zijn niet meegenomen in de grafiek.
Van de **80 relevante reacties** zijn er 68 in de grafiek verwerkt; dit zijn bewoners die een aanbod van de NAM hebben gekregen.
De overige 12 reacties betreffen:

- 8 x nog geen aanbod ontvangen
- 2 x dossier eenzijdig gesloten door de NAM
- 1 x geen oud schadegeval
- 1 x NAM erkent schade niet waardoor geen aanbod wordt gedaan

Uit de **68 schriftelijke reacties** die verwerkt zijn in deze grafiek valt op:

- Dat het aanbod van de NAM niet ruimhartig wordt gevonden en in de meeste gevallen niet het herstel van de geïnspecteerde schade dekt;
- Dat bewoners die het aanbod aan hebben genomen (*in mindere mate bij kleine schades*) akkoord gaan met het voorstel met reden '*om er vanaf te zijn*' omdat het proces van bezwaar maken of de gang naar de arbiter voor nog meer stress zorgt;
- Dat bijna iedereen moeite heeft met het feit dat zij zelf jaren op een aanbod voor herstel van de schade moesten wachten en bij ontvangst hiervan maar 3 weken de tijd hebben om hiermee akkoord te gaan of zich te beraden op mogelijke vervolgstappen. Het aanbod wordt gezien als '*take it or leave it*' en sommige bewoners geven aan dat zij zich gedwongen zien akkoord te gaan met een voorstel dat de schade niet dekt.
- Dat bewoners die bezwaar maken, te horen krijgen dat hun schadeafhandeling nog lang zal duren in verband met een opeenstapeling bij zowel de arbiter als de nieuwe Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade.
- Dat de meeste bewoners in hun reacties of berustend waren in iets wat ze niet willen of (*overwegend*) boos, gefrustreerd en verstrikt in regelgeving zonder uitweg.

Dit resultaat is doorgegeven aan minister Eric Wiebes en commissaris van de koning René Paas. Tweede Kamerlid Sandra Beckerman heeft ook een Zwartboek opgesteld vol met schrijnende voorbeelden.
Eric Wiebes en René Paas waren eerder overeengekomen, in een een-tweetje, de actie van de NAM "*kritisch*" gezamenlijk te monitoren. Maar mede onder druk van de Tweede Kamer is nu toch ook een extern onderzoek toegezegd.

Onderzoek TU Delft naar schadeoorzaken van woningen

De TU Delft heeft het al jaren lopende onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen afgerond. De onderzoekers hebben 69 panden onderzocht waar complexe schade was gemeld. Deze panden bevatten in totaal ruim 2400 schades. De panden liggen in 6 gebieden buiten de contour en 3 gebieden binnen de contour.
Aanleiding voor het onderzoek was de discussie over de voormalige contour. Binnen die contour van de NAM werd tot 2016 schade als gevolg van aardbevingen wél vergoed door de NAM en daarbuiten niet. De NCG had daarom de TU-Delft opdracht gegeven tot dit onderzoek.

Doel van het onderzoek was het duiden van de diverse oorzaken van schade aan gebouwen, waaronder de invloeden van de verschillende mijnbouwactiviteiten in Groningen en de stapeling van mijnbouwactiviteiten op bepaalde locaties.

Voor de onderzochte panden hebben de onderzoekers '*best verklarende scenario's*' opgesteld voor de ontstane schade zoals scheuren in muren, waarbij gekeken is naar enkelvoudige oorzaken of combinaties van oorzaken. Daarbij werkten de onderzoekers met het begrip *'technische toerekenbaarheid'*: het aandeel van een oorzaak in de spanningen in een bouwdeel waar schade is ontstaan. Dit bleek alleen indicatief mogelijk; voor een nauwkeurige kwantitatieve vaststelling vonden de onderzoekers teveel onzekerheden.

Triggerwerk

Het onderzoek laat zien dat bodemtrillingen, bijvoorbeeld door aardbevingen, een trigger kunnen zijn voor het ontstaan van schade. Het verschilt per gebied in hoeverre schade kan worden toegerekend aan aardbevingen. Binnen de voormalige contour is de toerekenbaarheid gemiddeld voor de onderzochte panden in de orde van 10% tot 33%. Buiten de voormalige contour varieert

de toerekenbaarheid voor de onderzochte panden tussen minder dan 1% tot orde 10%.

Schade door aardbevingen blijkt vrijwel altijd samen te hangen met andere onderliggende oorzaken. Een mate van voorbelasting en/of initiële schade blijken zeer belangrijke omstandigheden te zijn voor het ontstaan of groeien van zichtbare scheuren door een trilling. Die schade kan al zichtbaar worden bij een geringe trillingssnelheid.

Tot zover het (*iets aangepaste*) persbericht van de TU-Delft. Zie voor het volledige rapport: https://www.tudelft.nl/2018/tu-delft/tu-delft-publiceert-uitkomsten-onderzoek-oorzaken-schade-in-provincie-groningen/

Nabranders
De GBB wijst erop dat het belangrijk is om te realiseren dat de dat de conclusies zijn gebaseerd op alle geconstateerde schades (2400) en niet op de schades die als aardbevingsschade zijn geclaimd.
Er zitten dus veel schades bij die een eigenaar nooit als aardbevingsschade zou claimen. De vermelde percentages kunnen daarom niet worden doorgetrokken als “het percentage schadeclaims dat gehonoreerd zou moeten worden”.

In de begeleidingscommissie van het onderzoek zat ook Joop Kruize van de Groninger Bodem Beweging. Hij blijft met drie onbeantwoorde vragen achter:

- De “technische toerekenbaarheid” is volgens de onderzoekers vaak “klein”. Wat betekent dat?
- Er zijn grenswaarden gehanteerd voor grondsnelheden waarbij “de kans op schade minder dan 1%” is? Hoe zijn deze grenswaarden bepaald?
- De betekenis van de resultaten, de breedte en de diepgang van het onderzoek? Mede gezien het beperkte aantal panden dat onderzocht is blijft dat onduidelijk.

Onderzoek RUG naar waardedaling
Woningen in het Groningse aardbevingsgebied zijn tot 2015 gemiddeld 9,3% in waarde gedaald. Dat concluderen promovendus Nicolás Durán en hoogleraar Ruimtelijke Econometrie Paul Elhorst van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij analyseerden data van de Nederlandse Vereniging van Makelaars en Taxateurs (NVM) van alle verkochte woningen in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe over de periode 1993-2014.
Andere factoren, zoals krimp en economische conjunctuur, zijn in het onderzoek uitgezuiverd.
De conclusie is dat de gaswinning vanaf ongeveer 2009 de woningprijzen negatief heeft beïnvloed. De conclusie is ook dat het gebied waarin dit effect optreedt groter is dan de traditionele aardbevingsgebied rond Loppersum. Wel is daar de waardedaling het grootst: gemiddeld 22,2%.
Zie: https://www.rug.nl/news/2018/06/waardedaling-woningen-in-aardbevingsgebied

Wetsvoorstel Instituut Mijnbouwschade Groningen
Sinds 19 maart 2018 handelt de TCMG de schademeldingen af. De TCMG is ingesteld bij Ministerieel Besluit. Dat gebruik van een Ministerieel Besluit was juridisch min of meer een “noodmaatregel”. Daarom is bij de start van de TCMG is al aangegeven dat voor de publieke afhandeling van schade een wettelijke basis gecreëerd zal worden. Vandaar dit wetsvoorstel. Er komt een Instituut Mijnbouwschade Groningen dat de schade zal afhandelen. Als dat er eenmaal is, zal de huidige TMCG erin opgaan.
Bijzonder is dat het Instituut Mijnbouwschade Groningen alle schadesoorten gaat afhandelen:

- fysieke schade aan het huis en gevolgschade (*wat nu TMCG doet*)
- immateriële schade (*waarover nu rechtszaken tegen de NAM lopen*)
- vermogensschade, zoals waardedaling van huizen (*idem*).

Ook bijzonder is dat niet alleen woningeigenaren hun schade kunnen claimen, maar iedereen, dus ook bijvoorbeeld bedrijven.
Net als bij de TCMG heeft ook bij het Instituut Mijnbouwschade de NAM geen enkele rol meer bij de schadebeoordeling. Minister Eric Wiebes zal met een heffing de kosten op de NAM verhalen.

Het wetsvoorstel ligt nu “*ter consultatie*”. Dat betekent dat het op internet beschikbaar is, en dat iedereen een reactie kan geven. Dat kan nog tot 14 augustus.
Ook de GBB zal zeker een reactie indienen.
Naar aanleiding van de reacties wordt het wetsvoorstel gewoonlijk aangepast.

Daarna gaat het gewijzigde wetsvoorstel de formele route volgen, dat wil zeggen: advies Raad van State, dan Tweede Kamer, dan Eerste Kamer. Het is de bedoeling de wet te laten ingaan op 1 januari 2019.
Zie hier de consultatie: https://www.internetconsultatie.nl/instituutmijnbouwschadegroningen

Gaswinning

Warffum Alert!

In mei is de omgevingsvergunning voor de NAM-locatie Warffum door het ministerie van EZK verstrekt. Op 28 juni heeft Warffum Alert! een beroepsschrift ingediend bij de rechtbank in Groningen.

Het gasveld Warffum is een van de Nederlandse "*kleine velden*". Het is geologisch een uitloper van het Groningenveld, maar daarvan ondergronds door niet-doorlatend gesteente afgescheiden. Daardoor bevat het laagcalorisch, Gronings gas. Dat is anders dan de "*gewone*" kleine velden: die bevatten bijna allemaal hoogcalorisch gas. Het veld is al sinds 1986 in gebruik. NAM wil voor het jaar 2023 de laatste 1 miljard kuub uit het veld winnen.

Warffum Alert! betoogt dat het winningsplan, waarop de huidige winning gebaseerd is, afkomstig is uit 2005. Dat is verouderd. Het is van ver voor Huizinge, en ver voordat de gevolgen van de gaswinning duidelijk werden. Ook in Warffum is zeer veel schade. Warffum Alert! wil de rust terug in Warffum. Lees het beroepsschrift hier:
http://www.groninger-bodem-beweging.nl/images/pdf/2018-07-10-Beroepschrift-Warffum-Alert.pdf

Nemen, NAM, genomen

De NAM krijgt per 1 september een nieuwe directeur, Johan Atema. Zoals bekend is de NAM feitelijk een werkmaatschappij van Shell, en worden om de drie, vier jaar nieuwe directeurs uit eigen gelederen benoemd, die toe zijn aan een nieuwe fase in hun loopbaan. "*Zetbazen*" dus. Eerder waren Bart van de Leemput (ten tijde van Huizinge) en Gerald Schotman (sinds 1 maart 2014) de directeur. Johan Atema is momenteel nog Vice President Manage Producing Assets bij Shell Den Haag. Gerald Schotman, de huidige directeur van NAM, wordt hierna Vice President Joint Ventures Delivery & Excellence bij Shell. Daar is een vacature ontstaan, door het vertrek van Dick Benschop naar Schiphol.

Burgemeester Albert Rodenboog neemt afscheid

Albert Rodenboog, "*aardbevingsburgemeester*" van Loppersum, heeft op 29 juni afscheid genomen.
Artikel-12-status, de pyromaan van 't Zandt, en de gevolgen van de gaswinning maakten zijn 15 jaar van burgermeesterschap in Loppersum zeer bijzonder! Kenmerkende elementen van zijn stijl waren zijn grote betrokkenheid bij de individuele bewoners en zijn volharding om met alle partijen de lijnen open te houden, en dat, waar nodig en mogelijk, zonder een blad voor de mond te nemen.

Installatie Adriaan Hoogendoorn

In Midden Groningen is Adriaan Hoogendoorn de opvolger van vertrekkend burgemeester Rein Munniksma. Op zijn eerste werkdag bezocht de nieuwe burgemeester Overschild.

De GBB heeft de burgemeester direct na zijn installatie op 11 juli gefeliciteerd en hem een GBB-pet overhandigd onder het motto 'Deze pet past iedereen in Groningen'.

De nieuwbakken burgervader wist al van het bestaan de bewonersvereniging en zette de pet resoluut op. Zonder dat erom gevraagd werd...

Leden-voor-leden bijeenkomst, 14 juni, Appingedam

Oud-topman SodM: '*Stop in godsnaam niet met de versterking*'
Onze jarenlange verbinding met Jan de Jong, voormalig Inspecteur-generaal van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) resulteerde op 14 juni in een boeiende lezing in de Nicolaikerk van Appingedam. Zo'n 200 GBB leden luisterden naar zijn kennis van de geologie van de Groninger ondergrond en naar zijn mening over de politiek vanuit de bovengrond.
Boeiend en ontluisterend tegelijkertijd. Op naar een parlementaire enquête!
Ziehier de presentatie van Jan de Jong:
http://www.groninger-bodem-beweging.nl/images/pdf/PresentatieJan-de-Jong.pdf

NB Twee nagekomen verbeteringen: de datum van Huizinge is 16 augustus, en het separate veld is niet Bierum maar Bedum.

Op de agenda

Tentoonstelling Oeds de Leeuw Wieland, stationsgebouw Loppersum, t/m 2 september, tevens in de nabijgelegen boerderij Oezingaweer

Oeds de Leeuw Wieland (1839-1919) was architect, aannemer en uitbater van Hotel Spoorzicht. Hij heeft tal van eclectische herenhuizen en boerderijen ontworpen in Loppersum en wijde omgeving. Veel van de karakteristieke gebouwen zijn beschadigd door de gaswinning, veel zijn bedreigd door de versterkingsoperatie. De tentoonstelling in het stationsgebouw geeft een beeld van zijn leven en werk. In de schuur van boerderij Oezingaweer hebben de Groningse

kunstenaars Jantine Koppert en Aletta Becker een bijbehorend tweeledig kunstwerk opgesteld.

foto: Janna Bathoorn

De tentoonstelling is open op donderdag tot en met zondag van 10.00 - 17.00 uur, entree is € 5.
Meer informatie: http://www.lopsternijs.nl/2018/06/09/gastheren-en-dames-gezocht-voor-tentoonstelling-oeds-de-leeuw-wieland/

Actie Code Rood voor Groningen, 22-31 augustus
Van 24 tot 31 augustus organiseert Code Rood een groot klimaatkamp in Groningen (*exacte locatie volgt, vermoedelijk nabij Delfzijl*).
Code Rood is een samenwerking van mensen die strijden tegen de fossiele industrie en haar macht.

Honderden mensen uit Stad en Ommeland, Nederland en daarbuiten zullen op het kamp samenkomen voor een gevarieerd programma van workshops, trainingen en debatten.
Tijdens het kam iedereen zich gedegen voorbereiden op de burgerlijke ongehoorzaamheidsactie die gepland is rond Gronings Ontzet, 28 augustus, met als doel de gaswinning in Groningen te ontregelen. Er zijn verschillende manieren om de actie te steunen, zowel op het kamp als daarbuiten. Er is genoeg te doen voor iedereen. Er zijn ook spullen nodig: denk aan (l*een*)fietsen, tenten.

Kijk voor meer informatie en deelname of donatie op https://code-rood.org/index.php/nl/actie-coderood-voor-groningen/

Contact GBB

Mailcontact heeft de voorkeur.

Het e-mailadres is: *contact@groninger-bodem-beweging.nl*

Leden kunnen ook telefonisch contact opnemen:
op maandag van 14:00 tot 16:00 uur, en
op dinsdag van 19.30 tot 21.30 uur
op telefoonnummer **06 2161 5080**.

Indien gewenst is het dan ook mogelijk om een afspraak te maken voor een uitgebreider gesprek op het kantoor van de Groninger Bodem Beweging.
Het kantoor- en postadres is Stationslaan 8, 9919 AB Loppersum.

NB De pers kan bellen naar **06 1726 8247**.

NB Voor individuele hulp en ondersteuning rond schade, versteviging en regelingen is er Stut-en-Steun,
Spoorbaan 1, 9901 DD Appingedam, welkom@stutensteun.nl, 050 211 2044.

Copyright © Groninger Bodem Beweging, All rights reserved.

Geen nieuwsbrief meer ontvangen?
uitschrijven

Drop Content Blocks Here